

La Biblioteca Britànica, propietària de l'original, popularitzarà amb pòsters les imatges del llibre

Una editorial de Londres reproduceix un manuscrit hebreu barceloní del XIII

Els 500 exemplars es vendran a un preu aproximat de 400.000 pessetes

La Biblioteca Britànica ha felicitat Michael i Linda Falter per la reproducció que han fet del manuscrit *Barcelona Haggadah*, un dels tresors de la institució cultural britànica. *Barcelona Haggadah* és un llibre de pregàries i històries, fet a Barcelona al segle XIII, per la comunitat jueva que feia servir textos semblants en els àpats fami-

liars per celebrar algun esdeveniment religiós. El *Haggadah* és el llibre que ritualment llegeixen les famílies jueves en el sopar de l'inici de la Pasqua jueva (Divendres Sant). El preu de les 500 còpies se situa en unes 400.000 pessetes. El *Haggadah*, fet a Barcelona abans de l'expulsió dels jueus, té 322 pàgines, moltes il·lustrades.

40

Conxa Rodriguez, *corresponsal*
LONDRES

El manuscrit original, reproduït de forma magistral pels editors Michael i Linda Falter, és propietat de la Biblioteca Britànica des de 1844. La parella d'editors que l'acaben de reproduir han fet tota una obra d'art en les seves 500 còpies, reproduint des de la textura i el color del paper antic fins a les il·lustracions en or que, gota a gota, s'han incrustat manualment sobre les pàgines. El resultat de la laboriosa i meticulosa tasca ha quedat també perfectament reflectit en el preu dels exemplars, que ronda les 400.000 pessetes.

El *Haggadah*, fet a Barcelona abans de l'expulsió dels jueus, compta amb 322 pàgines, 128 de les quals estan vigorosament il·lustrades amb dibuixos i escenes de la vida quotidiana de la comunitat jueva a Barcelona, fins a la forçada reconversió dels jueus.

Les imatges reflecteixen la florent cultura hebrea de l'actual capital catalana en aquell segle XIII, una època en què els jueus d'altres països europeus es veien obligats a fer simplement de banquers.

El 1459 va costar 50 ducats d'or

El manuscrit original va ser adquirit l'any 1459 per cinquanta ducats d'or per un jueu de Bolonya (Itàlia). Posteriorment, va anar a parar a diferents mans de famílies jueves, fins que la família Ottolenghi el va vendre a la Biblioteca Britànica en els millors moments d'esplendor d'aquesta institució, cap a mitjans del segle passat.

Michael i Linda Falter, especialitzats en la reproducció de textos hebreus, i el cap de Facsimile Editions, amb seu a Londres, han estat tres anys treballant en la reproducció exacta i acurada del *Haggadah* fet a Barcelona, al mateix temps que han reproduït altres joies editorials

Dues imatges del 'Haggadah' fet a Barcelona al segle XIII

com la Bíblia d'Alba, que els Fawlters van presentar als reis d'Espanya i al president d'Israel el passat mes de març en l'acte simbòlic de reconciliació hispano-jueva.

La parella, primer unida per l'interès pels textos hebreus, i després pel matrimoni i la família, va començar la seva selecta editorial fa dotze anys, amb la reproducció de la Bíblia de Kennicott, feta a la Corunya l'any 1476 i ara propietat d'una altra prestigiosa biblioteca britànica, la Bodleian d'Oxford.

El manuscrit està considerat una peça mestra del castellà medieval i la cal·ligrafia hebrea. Michael Falter, la tercera generació d'una família d'impressors, rondinava pel departament de manuscrits de la Biblioteca Britànica de Londres quan

se li va acudir la idea de reproduir els ancestrals textos exposats al darrere de les vitrines.

Ell i Linda expliquen en la seva casa del barri residencial de Saint John Wood's de Londres que "l'hebreu, a diferència del castellà, no ha canviat en segles, i això fa que les famílies jueves llegeixin durant dos mil anys la mateixa història en els mateixos textos".

Una editorial matrimonial

El matrimoni s'ha creat la seva pròpia parcel·la en el negoci editorial. Michael s'encarrega dels textos i la cal·ligrafia, i Linda reproduceix les acolorides i ornamentades il·lustracions.

La parella d'editors ha creat, en

els dotze anys que fa que es dediquen a l'ofici, una xarxa d'impressors i artesans que amb ells participen en les reproduccions. Des de Londres viatgen a Milà, on tenen l'impressor que els fa les reproduccions de les pàgines, junt amb la persona que les ajunta, i per això han fet també tot un ofici.

La reproducció del *Haggadah* fet a Barcelona ha tingut tan bona acollida entre biblioteques i institucions culturals —els clients més habituals de Facsimile Editions—, que el Museu Britànic de Londres ha decidit agafar il·lustracions del llibre per posar-les en productes més populars, com pòsters, postals, bosses de plàstic i fulls informatius, per així difondre massivament imatges del *Haggadah* barceloní.

El mestre Rafael (1483-1520)

La proliferació d'obres de Rafael fa dubtar els especialistes de la seva autenticitat

C.R., *corresponsal*
LONDRES

L'aparició d'un quadre atribuït a Rafael sis mesos després de l'autenticament d'un altre ha fet arrugar el nas als especialistes i estudiosos, que en l'últim cas no han quedat gaire convençuts de l'origen de l'obra d'art.

El mes de novembre passat la National Gallery de Londres, la institució artística més important del Regne Unit, anunciava l'aparició del quadre *Madonna dei garofani*, del pintor italià Rafael (1483-1520). L'obra és propietat del duc de Northumberland i penjava, amb una part de la seva col·lecció, de les parets del seu castell a Alnwick, fins que Nicholas Penny, director del departament de pintura del Renaixement de la National Gallery, va conèixer la pintura en una visita rutinària al castell.

Madonna dei garofani, que havia estat valorada en 100.000 lliures (20 milions de pessetes), va ser analitzada per rajos infrarojos i es va concloure que el quadre era una de les versions de la mateixa *Madonna* fetes pel mateix Rafael i que havia passat desapercibut enmig de la col·lecció del duc.

El departament de pintura antiga de la casa de subhastes Sotheby's va valorar l'obra religiosa en uns 20 milions de lliures (3.600 milions de pes-

The world's foremost publisher of illuminated manuscripts

This article has been reproduced for your information and pleasure.

For copyright reasons we have to reduce the quality of the images. We hope this does not detract too much from your enjoyment of the article.

Facsimile Editions Limited
40 Hamilton Terrace
London NW8 9UJ
United Kingdom

Tel: +44 (0) 20 7286 0071
Fax: +44 (0) 20 7266 3927

www.facsimile-editions.com